

VROUWEN VAN ADVENT

Vrouwen van advent

Een reis naar Kerst
in negen verhalen

Paula Gooder

geïllustreerd door Ally Barrett

Uitgeverij Van Wijnen – Amersfoort

Tekst © 2024 Paula Gooder
Illustraties © 2024 Ally Barrett
Oorspronkelijke titel: *Women of the Nativity*

Published 2024 by Church House Publishing
Church House, 27 Great Smith Street, London SW1P 3AZ

E-mail: copyright@churchofengland.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced or stored or transmitted by any means or in any form, electronic or mechanical, including photocopying, recording, or any information storage and retrieval system without written permission, which should be sought from the Copyright Administrator, Church House Publishing, Church House, Great Smith Street, London SW1P 3AZ.

The Author has asserted her right under the Copyright, Designs and Patents Act, 1988, to be identified as the Author of this Work.
The opinions expressed in this book are those of the author.

Design and typesetting by www.penguinboy.net

Nederlandse uitgave:
© 2025 Uitgeverij Van Wijnen

Eerste druk: oktober 2025

Vertaling: Monica van Bezooijen
Ontwerp omslag en binnenwerk: www.penguinboy.net
Aanpassingen voor de Nederlandse editie: Uitgeverij Van Wijnen en Studio Mol

De geciteerde Bijbelteksten zijn, tenzij anders vermeld, uit de NBV21.

ISBN 978 90 5194 637 6

Behoudens uitzonderingen krachtens de Auteurswet van 1912 mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen of openbaar gemaakt, op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

Voor het maken van kopieën uit deze uitgave, ook voor zover toegestaan door de Auteurswet, zijn vergoedingen verschuldigd. Voor betaling van vergoedingen en voor toestemming voor het overnemen van gedeelten in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken wende men zich tot de uitgevers.

Inhoud

Inleiding	8
Over de illustraties	12

DE VERHALEN 15

De eerste zondag van advent <i>(De aartsmoeders en aartsvaders)</i>	
Het verhaal van Sara	16

De tweede zondag van advent <i>(De profeten)</i>	
Het verhaal van Chulda	24

De derde zondag van advent <i>(Johannes de Doper)</i>	
Het verhaal van Abigaïl	34

De vierde zondag van advent <i>(Maria)</i>	
Het verhaal van Maria	42

Kerst <i>(25 december)</i>	
Het verhaal van Sifra	50

Het feest van de onschuldige kinderen <i>(28 december)</i>	
Het verhaal van Rachel	58
Jezus' naamgeving en besnijdenis <i>(1 januari)</i>	
Het verhaal van Elisabet	65
Driekoningen <i>(6 januari)</i>	
Het verhaal van Mariamne	72
Maria-Lichtmis <i>(2 februari)</i>	
Het verhaal van Hanna	80
 OPMERKINGEN EN BRONNEN	 91

Inleiding

Dit boek bevat, net als het boek *Vrouwen van de veertig-dagentijd*, negen fictieve verhalen, verteld vanuit het perspectief van vrouwen.

In beide boeken duik ik in de bekende en geliefde verhalen uit de Bijbel. Dit keer richt ik me niet op het einde van Jezus' aardse leven, maar het begin. Vanuit advent gaan we op weg naar het feest van Jezus' geboorte en verder de kerstdagen door.

In het voetspoor van dit oude verhaal staan we stil bij de vrouwen die getuigen waren van deze wereldschokkende gebeurtenissen. Hoe hebben zij dit ervaren?

Sommige vrouwen in dit boek (Sara, Chulda, Elisabet, Maria en Hanna) worden duidelijk genoemd in de Bijbel. Anderen leefden ook wel in die tijd, maar worden in de Bijbel zelf niet genoemd, onder wie Mariamne II, de vrouw van Herodes de Grote ten tijde van de geboorte van Jezus. Weer anderen, zoals Abigail, Rachel en Sifra, zijn door mij bedacht. Toch kunnen mensen zoals zij wel in die tijd geleefd hebben.

Op de vier zondagen voor kerst wordt er steeds een kaars van de adventskrans aangestoken. Elke kaars is verbonden met een andere persoon, ter voorbereiding op de geboorte van Jezus. De eerste hoort bij de aartsvaders (en aartsmoeders) – mensen zoals Abraham, Sara, Isaak en Rebekka, Jakob, Lea en Rachel. De tweede kaars nodigt ons uit om na te denken over de profeten; de derde en vierde werpen licht op Johannes de Doper en Maria. Ik gebruik deze vier thema's als springplank voor mijn eerste vier verhalen. De andere verhalen zijn allemaal verbonden met de belangrijkste feestdagen op de kerkelijke kalender tussen kerst en het opdragen van Jezus in de tempel (Maria Lichtmis).

Bij ieder verhaal noem ik (achter in het boek) Bijbelgedeelten die je naast het verhaal kunt lezen. Ook vind je daar vragen om over na te denken en te bespreken. Ik heb ieder verhaal voorzien van een paar noten die wellicht behulpzaam zijn en waardoor je meer te weten komt over de beschreven gebeurtenissen.

We zijn zo gewend geraakt aan het kerstverhaal en associëren het zozeer met een ‘kindvriendelijk’ feest, dat we maar al te snel vergeten welke werkelijkheid erachter schuilgaat. Als je de gebeurtenissen bezieet door de ogen van een vrouw, kun je het duister erachter moeilijk negeren. Deze verhalen gaan over vrouwen die door de samenleving verstoten waren, omdat ze geen kinderen konden krijgen, of, in het geval van Maria, omdat ze buiten het huwelijk zwanger raakten. Ze herinneren ons aan de moed die nodig is om je stem te verheffen, maar ook aan de onrustbarende en verwarrende gevolgen van Gods gunst. Ze laten zien hoe onveilig vrouwen waren in een wereld waarin ze weinig of niets bezaten, laat staan macht. Ze spreken ook over de God die in dit alles bij ons is en moed en hoop brengt waar en wanneer dat het meest nodig is.

Als je de kerstverhalen bezieet door de ogen van een vrouw, word je eraan herinnerd dat dit niet enkel ‘aardige verhalen voor kinderen’ zijn. Dit zijn verhalen die ons confronteren met de wrede realiteit van het leven, maar ook met de God die de wereld zo liefhad dat Hij Jezus, het vleesgeworden Woord, zond om bij ons te wonen. Ik schrijf deze inleiding aan het begin van 2024 en ik houd mijn hart vast voor allen wereldwijd wier leven tragisch overeenkomt met dat van sommige vrouwen in dit boek, die treuren over het verlies van hun kinderen of andere geliefden, die hun huis en haard, hun veiligheid en vrede zijn kwijtgeraakt. Ik bid dat Jezus, Immanuël, hun het licht en de vrede van zijn aanwezigheid schenkt.

De verhalen rond kerst laten het leven zien zoals het echt is, maar ook zoals God verlangt dat het zal zijn. Een leven dat vol

is van licht van Christus, dat schijnt en nooit zal doven. Een leven dat vol is van de liefde van God, die ons door en door kent. Ik hoop dat deze verhalen je een frisse blik geven op de wereld zoals God verlangt dat die zal zijn en dat je, wie weet voor het eerst, het wonder van ‘God met ons’, het vleesgeworden Woord, mag ervaren.

Paula Gooder

Driekoningen, 2024

Over de illustraties

Ally Barrett

Het verhaal van de menswording is veel groter dan het kerstverhaal. De gebeurtenissen waaraan we terugdenken tussen de eerste zondag van advent en Maria Lichtmis omspannen meer dan tweeduizend jaar. Het gaat dan om de tijd van de omzwervingen van Sara en Abraham tot aan het gebeuren met Simeon en Hanna in de tempel. In mijn schilderijen zoek ik naar manieren om dit grotere verhaal te schetsen. Ik doe dat door visuele samenhang tussen de verhalen te creëren en de rimpelingen die ieder verhaal veroorzaakt te laten samenvallen. Zo gaan de beelden met elkaar in gesprek, net als Paula dat doet met de woorden.

Sara's sjaal in de eerste schildering keert in alle negen verhalen terug. Een gesprek met een vriendin, Hester Lees-Jeffries (die zich verdiept heeft in renaissanceliteratuur en -stoffen) bracht me ertoe om een lap stof te gebruiken als verwijzing naar de doeken die we associëren met de geboorte – de doeken die verschijnen in het middelste schilderij (de geboorte zelf). Tot zeer recente datum werden lappen stof generatie na generatie gebruikt en hergebruikt, gemaakt en gerepareerd door vele (vrouwen-)handen.

De doeken van de geboorte zijn nooit ver verwijderd van de grafdoeken (in de Bijbel niet tenminste). Gaandeweg verandert de stof in de doek waarmee Jozef Maria's gezwollen voeten afdroogt (de vierde zondag van advent), vooruitblikkend op de gebeurtenissen van Witte Donderdag en wijzend op de dienende rol van zowel Jozef als Jezus zelf.

Op de dag van de onnozele kinderen zijn de doeken hartverscheurend leeg en bevatten ze nog slechts de geur van het geroofde kind die de moeder inademt. Met Driekoningen bieden ze een beetje beschutting tegen de kou van de nacht en de gruwelen van Herodes' woede, en wellicht bedekken ze ook de kneuzingen.

In de schildering van Sara heeft de boom waaronder ze lacht bij de gedachte dat ze moeder van een volk zal worden, de vorm van een belofte: vertakkend in twee, en weer twee, en uiteindelijk zelfs twaalf takken. En de ram die naar haar opkijkt weet ergens al dat hij ook een rol zal spelen in die belofte (Genesis 22). De schilderingen van Rachel (onschuldige kinderen) en Elisabet (naamgeving en besnijdenis) weerspiegelen elkaar in hun compositie: de moeders van de verloren kinderen (door mensen als Eva en Batseba) en de moeders die kinderen ontvingen (Sara, Hanna en anderen).

De verhalen

De eerste zondag van advent
(De aartsvaders)

Het verhaal van Sara

Mijn naam is Sara. Zo heet ik nu tenminste. Een paar maanden geleden kwam Abram opeens mijn tent in rennen, zoals altijd als hij God heeft ontmoet. Zijn ogen straalden.

‘De Heer heeft tot me gesproken’, zei hij.

Ik zuchtte. ‘Alweer?’

Als ‘de Heer’ aan Abram verscheen, voorspelde dat meestal niets dan verwarring en vergeefse hoop, zo wist ik inmiddels. ‘Wat nu weer?’

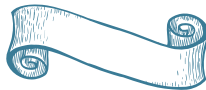
‘We krijgen nieuwe namen!’ zei Abram. ‘Ik heet nu Abraham. En jij Sara.’

‘Wat is er dan mis met onze oude namen?’

Ik was met mijn 98 jaren gewend geraakt aan de naam Sarai. Ik vond het altijd fijn als Abram me zo noemde: ‘Sarai – mijn prinses.’

Je vraagt je misschien af waarom ik niet enthousiast was. Nu ik je erover vertel, schrik ik zelfs een beetje van mijn gemopper.

Maar toch: die God gooit mijn leven voortdurend overhoop.

Het begon allemaal bijna vijftientig jaar geleden. Tegen die tijd waren we al verhuisd naar Ur. Ik vond het fijn daar. De stad was groot, de gebouwen prachtig. Hij lag aan de kust en ons huis keek uit over de Eufraat. Iedere nacht werd ik in slaap gesust door het geluid van kabbelende golven.

Toen stierf Haran, Abrams jongere broer. Tera, hun vader, was er kapot van. Maandenlang sprak hij amper een woord, tot